

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

“Особености влияния занятий гандболом и подвижных игр на физическую подготовку студентов”,

за присъждане на образователната и научна степен ***“Доктор”***

в област на висшето образование 7. ***“Здравеопазване и спорт”***,
професионално направление: 7.6. ***Спорт***,
докторска програма ***„Теория и методология на спортната наука“***

на докторантката към катедра ***“Теория на физическото възпитание”***
на ***НСА „Васил Левски” (София)***

Динара Жунисбек

Научен ръководител: ***доц. Недялка Маврудиева, доктор***

Динара Жунисбек завършва последователно Алмаатинския държавен университет «Абая» със специалност биология-химия, Казахския национален педагогически университет «Абая» със специалност биология и Казахската академия за спорт и туризъм със специалност физическа култура и спорт и спортна специализация – хандбал.

Работила е като лаборант в Казахската академия за спорт и туризъм, а от 2014 г. е преподавател в същата академия. През 2017 г. е избрана за ст. преподавател в катедра «Спортни игри».

През 2015 г. се записва в докторска степен на обучение в НСА «В. Левски» (София), а през 2018 г. е отчислена с право на защита (ЗП – 905/14.05.2018 г.).

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен на 163 стр., в т.ч. 19 таблици, 16 фигури и списък на проучените литературни източници.

В структурно отношение дисертационният труд отговаря на изискванията за подобен род научни разработки и има завършен вид.

В теоретичната част са разработени проблемите, отнасящи се до влиянието на учебно-тренировъчните занимания по хандбал върху организма на студентките от висшите училища, особеностите на спортната подготовка в условията на висшето образование, ролята на общата физическа подготовка в тренировъчния процес по хандбал, както и влиянието на подвижните игри върху физическата подготвеност на хандбалистките.

На тази база докторантката успешно извежда своята работна хипотеза.

Методиката на изследването е разработена на много добро ниво. Предметът на изследване – учебно-тренировъчният процес в рамките на висшето училище, както и целта на изследването, насочена към оптимизиране на физическата подготовка на студентки-хандбалистки, обуславят високата научно-приложна стойност на настоящата разработка. Приложени са подходящи методи на изследване (анализ, обобщение и систематизиране на научно-методическата литература; педагогическо наблюдение и регистриране на технико-тактическите действия на студентките-хандбалистки по време на състезания; спортно-педагогическо тестиране; методи на биологичния контрол и спортно-педагогически експеримент). С висока практическа стойност е спортно-педагогическият експеримент, който е коректно организиран и проведен. При обработката на резултатите са използвани адекватни математико-статистически методи. Контингентът на изследване е твърде представителен – 84 състезателки по хандбал, разпределени в групи, съобразно нивото на тяхната спортна квалификация. В първата серия от

експерименталното изследване са участвали 24 студентки, а във втората – 60 висококвалифицирани състезателки по хандбал, от които 24 – I-ви разряд, 24 – кандидат-майстори на спорта и 12 – майстори на спорта.

Анализът на резултатите, макар и с някои излишни, по мое мнение теоретични постановки и повторения на части от методиката на изследването, е направен професионално и има висока доказателствена стойност.

Първата изследователска задача е свързана с необходимостта да бъдат разработени комплекси от подвижни игри, използването на които да увеличи ефективността на спортната подготовка, чрез повишаване на темпа на развитие на общите и специални физически способности. Експерименталната работа е базирана на голям брой подвижни игри, разпределени в групи, според двигателните качества, които те преимуществено развиват (скоростни способности, скоростно-силови способности, издръжливост, ловкост, гъвкавост). Успоредно с развиването на физическите качества се развиват и специфичните технико-тактически умения на хандбалистките. Характерна особеност при прилаганите тренировъчни въздействия е промяната в съотношението между прилаганите средства за обща и специална физическа подготовка, в полза на специалната физическа подготовка, и още - прилагането на подвижните игри, като основно средство за обща физическа подготовка.

Една от важните задачи на изследването е свързана с прилагането на т.нар. комплексен тест, като обобщен универсален показател на спортното майсторство при хандбалистките. С помощта на корелационния анализ е доказана взаимовръзката между комплексния тест, равнището на спортното майсторство и ефективността на игровата дейност на състезателките. И още – определени са най-информативните тестове за диагностика на специфичните двигателни способности, които могат да бъдат използвани при подбора на деца за занимания с хандбал.

За решаване на целта и задачите на изследването е разработена методика за начално обучение в основната техника на хандбала, при което са използвани съвременни информационни технологии. Успешно проведенят спортно-педагогически експеримент е базиран на прилагането при началното обучение в хандбала на специализирани подготвителни средства, включващи упражнения от техниката и тактиката на играта, изпълнявани с пределна скорост.

За оптимизиране на тренировъчния процес са разработени моделни характеристики на висококвалифицирани хандбалистки, в зависимост от спецификата на техните игрови постове. За тази цел е събрана информация както за нивото на специалната физическа и специфичната технико-тактическа подготвеност, така и за морфофункционалния статус и функционалните възможности на състезателките.

Разработена е и апробирана в практиката методика за обучение в основните технико-тактически действия на млади хандбалистки, с акцент върху скоростно-силовите качества. Доказана е ефективността на използваните тестове за определяне на физическите способности на девойките-студентки, занимаващи се с хандбал.

Сравнителният анализ на резултатите от проведените наблюдения и регистриране на игровите действия в различни по ранг официални състезания и по време на учебно-тренировъчни занимания позволява да бъдат установени особеностите на индивидуалната и колективна игрова дейност на хандбалистките и на тази база да бъдат предложени механизми за повишаване на тяхната състезателна ефективност.

В обобщение, разработката на Динара Жунисбек притежава редица достойнства, които имат приносен характер. В най-общ вид те се отнасят до следното:

1. Извършено е сериозно теоретично проучване на проблемите, отнасящи се до особеностите на спортната подготовка по хандбал в условията на висшето училище, както и до влиянието на подвижните игри върху физическата подготвеност на хандбалистките.

2. Разработена е адекватна тренировъчна методика, базирана на промяна в съотношението между прилаганите средства за обща и специална физическа подготовка, в полза на специалната физическа подготовка, и още - използването на подвижните игри, като основно средство за обща физическа подготовка.

3. Разработена е методика за начално обучение в основната техника на хандбала, при което са използвани съвременни информационни технологии.

4. Проведен е коректен спортно-педагогически експеримент, с участието на достатъчен брой студентки и висококвалифицирани състезателки по хандбал.

5. Разработени са моделни характеристики на висококвалифицирани хандбалистки, в зависимост от спецификата на техните игрови постове.

6. Разкрита е взаимовръзката между т.нар. комплексен тест, равнището на спортното майсторство и ефективността на игровата дейност на състезателките по хандбал и са определени най-информативните тестове за диагностика на специфичните двигателни способности, които могат да бъдат използвани при подбора на деца за занимания с хандбал.

Дисертационният труд е написан на добър език и стил и е добре онагледен. Изводите и препоръките естествено произтичат от анализа на резултатите.

По време на обучението не са регистрирани административни нарушения. Докторантката е покрила успешно необходимите образователни изисквания.

Авторефератът пълно и точно предава съдържанието на дисертационния труд. Представените 4 научни публикации са свързани с разработвания от докторантката проблем.

Заклучение:

Считам, че е извършена достатъчна по обем научно-изследователска работа, която има приносен характер и безусловно ще обогати спортната теория и практика в областта както на физическото възпитание и спорта във висшите училища, така и на хандбалната игра. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАС в Република България и на Правилника на НСА "Васил Левски" за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

На основата на всичко посочено по-горе, считам, че има достатъчно научни аргументи да дам своя положителен вот за присъждане на *Динара Жунисбек* на образователната и научна степен "*Доктор*" в област на висшето образование 7. "*Здравеопазване и спорт*", професионално направление 7.6. *Спорт*, докторска програма „*Теория и методология на спортната наука*“.

12.08.2018 г.

София

Рецензент:.....

(проф. Р. Църова, доктор)

ул. 2 от 3319